

Zdůvodnění poroty Ceny Josefa Jungmanna za rok 2024

Hlavní cena

Porota uděluje Hlavní cenu Josefa Jungmanna za rok 2024 **Jiřímu Holubovi** za bravurní převod košatého „karnevalového“ románu Reinalda Arenase *Barva léta aneb Nová zahrada pozemských rozkoší* (Argo, 2024) ze španělštiny. Arenasův opus patří k dílům, v nichž se čtenář nenechává unášet příběhem, nýbrž jazykem. Bez vynikajícího překladu by tímto textem neproplul. Díky talentu, jazykovému citu a erudici Jiřího Holuba mu toto nebezpečí nehrozí. V češtině tak máme k dispozici zásadní dílo moderní kubánské literatury, které drží pohromadě navzdory výrazové i obsahové různorodosti jednotlivých kapitol: féerií, filozofických úvah, dopisů, proslovů, dadaistických legrácek i silných autobiografických výpovědí. Neustálé balancování mezi smíchem a pláčem, mezi obscénností a lyrikou je v překladu zvládnuto suverénně. Překladatel se obratně dostává přes nástrahy sémantických i fonetických hříček, s velkou invencí pracuje s lexikálními novotvary. Stále si však udržuje smysl pro míru. Překlad *Barvy léta* je významný kulturní počin, který si plně zaslouží nejvyšší ocenění.

Mimořádná tvůrčí prémie

Mimořádnou tvůrčí prémii porota letos uděluje **Davidu Bernsteinovi** za překlad bulharského románu *Časokryt* (Argo, 2024) od Georgiho Gospodinova. Příběh se točí kolem projektu na stavbu sanatoria ve Švýcarsku, jehož cílem je léčba pacientů skrze evokaci minulých epoch. Vypravěč se tak dotýká problematiky osobní i kolektivní paměti, také ale prostředkuje návraty do vlastní minulosti ve své domovině a úskalí všech takových „výprav“. Gospodinovo vyprávění je cenné i tím, že se v něm vysmívá bulharským nacionalistickým mýtům, ale dotýká se i potíží spojených s včleněním země do Evropy. Všechny tyto složité spletené vypravěčské linie a románové polohy se překladateli podařilo zcela přesně vystihnout, a upozornil tak na mimořádné dílo současné bulharské literatury.

Mimořádnou tvůrčí prémii porota dále uděluje **Viktorii Hanišové** za mimořádně zdařilý překlad románu *Džinové* (Host) Fatmy Aydemirové. Svým druhým prozaickým dílem se tato německá autorka tureckého původu zařadila mezi nejvýraznější hlasy současné německé literatury. Viktorie Hanišová citlivě vystihla proměnlivý charakter románu a dokázala přesvědčivě převést rozdílné způsoby vyjadřování jednotlivých postav včetně barvitých hovorových pasáží a jazyka imigrantů, přičemž zachovala jeho živost i emocionální sílu.

Tvůrčí prémie

Porota uděluje tvůrčí prémii **Pavlině Krámské** za citlivý převod experimentálního románu *Letní deště* (Mi:Lu, 2024) významného současného tchajwanského spisovatele Tonga Weigera. Překladatelka českému čtenáři bezpečně zprostředkovala neustálé střídání časových rovin, kdy se současnost mísí s minulostí, částečně reflektovanou prostřednictvím přiznaných vzpomínek a částečně prožívanou tady a teď. Realita je navíc protkána fantastickými a nadpřirozenými detaily, někdy zabarvenými blíže neurčenou náboženskou vizí života a smrti. Porota přihlédla i k překladatelčině soustavné a kvalitní péči o zpřístupňování tchajwanské literatury v České republice.

Porota uděluje tvůrčí prémii **Janu Machoninovi** za tvůrčí přístup při překladu románu *Až se hnou vody* (Academia, 2024) od ruského spisovatele Nikolaje Leskova; vydalo nakladatelství Academia. Vypravěč evokuje prostředí pravoslavného kléru na ruském maloměstě v druhé polovině 19. století. Líčí jeho zvyklosti, zvláštní životní rytmus, stejně jako jeho kontakty s okolním prostředím, hlavně s měšťany, kteří jsou – stejně jako duchovenstvo – vykresleni ve svých specifických jazykových a charakterových rysech. Jan Machonin se skvěle zhostil složité jazykové, stylové a narativní konfigurace prózy, pro niž je typické křížení mezi neutrálním jazykem, knižní mluvou a hovorovými až pitoreskními projevy.

Porota uděluje tvůrčí prémii **Pavlu Novotnému** za nápaditý překlad výboru z poezie Kurta Schwitterse s názvem *Anna Poupě* (Rubato, 2024). Literární dílo německého všestranného avantgardního umělce Kurta Schwitterse je natolik specifické, že jeho překlad je skutečnou výzvou. Kromě titulní dadaistické skladby *Anna Poupě* výbor zahrnuje i partituru slavné *Prasonáty* i obrazové básně. V Pavlu Novotném našel Schwitters kongeniálního překladatele, který dokázal rozklíčovat a překladem interpretovat všechny nástrahy originálu a navíc doprovodil výbor cenným doslovem.

Porota uděluje tvůrčí prémii **Petře Zikmundové** za suverénní překlad třetího dílu trilogie Virginie Despentes *Život Vernona Subutexe* (Garamond, 2024) – s přihlédnutím k překladu prvních dvou dílů. Překladatelka se se vzácnou empatií dokázala napojit na autorčin jazyk a vyjadřování. S identickou samozřejmostí a přirozeností střídá rejstříky, jež se v textu neustále mísí a proměňují, často i uvnitř jedné promluvy. Postavy jsou díky svému vyjadřování stejně uvěřitelné jako ve francouzské verzi. Celá trilogie balancuje na tenké hraně popkultury, zároveň však prokazuje hlubokou znalost kanonických literárních děl. Překlad Petry Zikmundové tuto inspiraci respektuje, zůstává jí věrný. Obtížný jazyk převádí s přehledem, hlubokým porozuměním a bezpečnou znalostí krajiny současné češtiny – vysoké i nízké.

Prémie Tomáše Hrácha

Porota uděluje prémii Tomáše Hrácha **Václavu Křenkovi** za invenční a překladatelsky neobyčejně náročný převod knihy Olivera Lovrenského *Když nám bylo mihn* (Paseka, 2024) z norštiny. Překladatel se musel do hloubky seznámit s jazykovým prostředím vyloučených lokalit v Oslu, se specifiky tzv. kebabové norštiny i raperského slangu a pak je co

nejvěrohodněji převést do češtiny s využitím adekvátních českých jazykových prostředků. Skvěle se mu podařilo proniknout i do hlubších emočních úrovní textu a zprostředkovat čtenáři přesvědčivý, celistvý dojem životní zkušenosti hluboce traumatizovaného mladého člověka.

Krameriův vinš

Michal Švec

Porota uděluje Krameriův vinš Michalu Švecovi za několikaletou neobyčejně přínosnou činnost ve výboru Obce překladatelů. Uplatnil při ní své nebývalé manažerské zkušenosti a výsledkem byl úspěšný fundraising, nové přehledné a funkční webové stránky či rozšířená nabídka služeb a akcí pro členy. Překladatelé sdružení v OP se díky tomu dočkali výrazného zviditelnění a propojení s dalšími českými zájmovými organizacemi v oblasti překladu beletrie.

Sín slávy

Blanka Stárková

Blanka Stárková je přední česká překladatelka ze španělštiny, jejíž dílo zásadním způsobem obohatilo českou kulturu. Během více než padesátileté překladatelské dráhy uvedla do češtiny řadu klíčových autorů hispánské literatury – Gabriela Garcíu Márqueze, Javieru Mariáse, Julia Cortázara, Abela Posseho, Miguela Delibese a další. Její překlady se vyznačují jazykovou vytríbeností, schopností zachytit autorský styl i kulturní kontext originálu a staly se nedílnou součástí českého literárního kánonu.

Vedle překladatelské práce působila jako rozhlasová redaktorka a dramaturgyně stanice Vltava a v těchto rolích významně přispěla k propagaci světové literatury a k formování kulturního prostředí. Je držitelkou Státní ceny za překladatelské dílo (2020) a Řádu Isabely Katolické.

Blanka Stárková představuje osobnost, jejíž celoživotní dílo má zásadní význam pro český literární překlad i kulturní dialog. Její uvedení do Síně slávy je uznáním výjimečného přínosu a inspirací pro současnou i budoucí generaci překladatelů.